

ШКОЛСКИ ЛИСТ

Брой 9.

У Сомбору 15. Мая 1869.

Год. XI.

Наша Школска ствар.

Црквено-народни сабор наш од године 1864 донео је закључке о уређењу Србских народних школа, које је Његово Величество Цар и Краљ наш највисшим Своим краљевским одписом потврдио, и који ће по томе скорим у живот ступити.

Земалски пак сабор Угарски донео је на измаку прошле године законски 38. чланак, којим се јавно обучавањем у народним школама уређује, и који подпуну важност има у погледу на све народне школе у Угарској.

Овим законом установљавају се истина у отачбини нашој комуналне или општинске школе без разлике вѣроисповѣди, али само тамо, гдѣ вѣроисповѣди немају никаквих или немају доброуређених и одређених закона овог одговарајућих школа, или гдѣ становници различитих вѣра сами заједничку и општу школу имати желе.

Вѣроисповѣдима дозвољава закон овај изрично, да школе своје и на даље задржати, изнова подизати и разширивати могу, под извѣстним условима и уз врховни надзор државне власти.

Услови под којима је од сада обстанак вѣрозаконских школа уопште, а напома и наших Србских основних народних школа у Угарској могућан, су ови:

1) Да школска зграда буду здрава и сува, а школске собе видне и простране у толико, да на свако дѣте школско 8—12 квадр. стопа простора у школској дворани дође.

2) Да учитељи у тим школама имају онаку способност, каква се законом изискује, а у смислу овог услова држим да се по превасходству и то подразумева, да главна и областна управа вѣрозаконских школа буде у рукама оних мужева, који су за тешко звање то достојно приутовљени, и који су способност своју отличним радом у школи и на пољу педагогике књижевности засвѣдожили.

3) Да се у вѣрозаконским основним школама учити мораю као *minimum* сви они учевни предмети, коѣ чланак 38 закона од 1868. у §. 11. за исте школе прописуѣ.

4) Да свака школа буде с таблама, штицама, земљовидима и осталим за наочигледно обучавањѣ нуждним средствима и опремама снабдѣвена.

5) Да школски течай трае по селима најманѣ 8, а по варошима најманѣ 9 месеци.

Под овим условима могле би садашњѣ наше основне школе као школе чисто србске и вѣрозаконске обстати, досадашњу подпору зарад свог издржавања од мѣстних грађанских обштина примати, и у смислу црквено просвѣтне самоуправе наше развијати се и напредовати. Шта више дозвољено нам ѣ уз горњим подобне услове и висше народне и грађанске школе с карактером вѣрозаконским (§§. 12 и 13) имати.]

Па при свем том срдце сваког правог Србина осећа нѣку унутарњу страву, сви ми осећамо да се школа наша србска сада у веома критичном положаю налази. А кад се добро промислимо и кад строго разсудимо о станю ствари, то ћемо се увѣрити, да страва наша ниѣ без основа, да нас осећанѣ наше нимало невару. Доиста ѣ наша србска школска ствар сада у великој кризи, иза коѣ може слѣдовати или најлѣпше и постојано напредованѣ, или — станѣ разложеня и пропасти нѣне. Но и едно и друго, процвѣтанѣ и пропаст школе наше зависи у овай мах највећма и поглавито само од нас Србаля, од наше свѣсти или несвѣсти, од наше мудрости или незнаня, од нашег искуства или невѣштости.

Наша свѣст, наша љубав к народној просвѣти и заедници, наша узаямна слога издашљивост и пожртвованѣ за обште народно благо, а особито мудрост у избору оних особа, којима ће се врховна и диѣцезанска управа народних школа у руке предати, cadre би биле по моме мнѣнию једино школу србску у овай мах одржати и учинити, да она из ове садашњѣ кризе свѣтљия и савршеня произиђе, па да сутицати може са школама других вѣра, па и са самим школама обштинским и државним ако би се ове гдѣ у нашем краю завеле.

Напротив са познате нехатости и немарности у погледу на школску ствар, која ѣ на жалост међу нами звлала, са слабе управе и невештога надзора школског, можемо ствар до тога довести, да се после три опомене од стране државне власти по смислу §. 15. законског 38. Чланка од 1868 го-

дине, народ наш на учествованѣ при подизаню и издржаваню комуналних школа примора, иза чега би брза материална пропаст скоро свию наших и то баш болѣх и важнѣх школа неизбѣжно слѣдовала. А да би пропаст наших автономних вѣрозаконских србских школа за собом повукла оладненѣ народа к вѣри својој праотачаской, к' светим преданијама наше народне прошлости, па и само коначно обезнарођенѣ наше, о томе неможе ни најманѣ сумнѣ бити, кад погледамо шта су заедничке школе од браће наше бунѣваца и шокаца у Бачкој, у Баранѣи, у Стојно Београдској и у Пештанској жупаніи за последнѣх 100 година учиниле.

Да е коіом срећом сада постоећи земальски закон о школама одма после укинућа Србске Войводовине у живот ступио, тада се не би имали ни најманѣ за наше народне школе бојати; ер су тада школе наше у Банату и у Бачкој у напредном станю биле; общине су се и власти далеко болѣ заузимале за благо и напредак школа и за просвѣту народну; учители сви без разлике па и сами најслаби, били су далеко већма одушевљени за васпитаванѣ и ученѣ младежи у духу свете вѣре православне, миле наше народности, и праве човѣчности. Едном рѣчию школа наша у поменуте две области године 1860. и 1861. налазила се у такоме станю, у коме би кадра била горњим условима садашнѣга земальског закона подпуно и лако одговарати.

А одкуда е долазило то велико одушевленѣ и заузимањѣ учителя наших за школу и просвѣту пре 9 година? Одкуда та воля и љубав к' школи нашој код ондашнѣх власти и община? Одкуда то цвѣтуће станѣ, с коим се у оно време одликоваху школе наше у бившем войводству Србском?

На ово питањѣ лако ће одговора дати сваки онај, кои е непристрасно и бодрим оком сматрао школе наше пре године 1857, за време од године 1857 до 1861, и од тога времена па до данашнѣга дана.

Непосредна управа наших школа у бившој войводовини Србској од године 1857 до укинућа нѣног била е у рукама школског савѣтника Дра Ђорђа Натошевића, кои е својом жарком љубави и оданости према вѣри и народности нашој, своим педагогиско-дидактичним знањем, своим специјалним заузимањем за природне науке, а особито снагом духа, постојанством карактера и енергијом у дѣланю на пољу просвѣтном, школу нашу за три године своје управе, из најнеуреднијег

и посве забатаљног стања извео, у сваком погледу унапредио и преустројио на основу корених и битних вѣковима освећених и с народним животом нашим срашћених начела, која је он мудро и вешто у свезу довести и спонити умео са начелима здраве педагогике и са успѣсима садашњег времена у начину основног обучавања.

Да, права је и света истина, — коју само нељуди и одпадници прећутати и порицати могу, — а коју сви поштени учитељи и свештеници наши и сав свѣстни део народа нашег радо признати мора, да је господин Натошевић на учитељским састанцима и приликом својих званичних посѣта у години 1857. 1858 и доцније учитељ наше из дремежнога мртвила и нехатости разбудило, њих обучио и упутио, како ће великом задатку свом достојно одговарати, и што је најважније, уливао им је у срце својим рѣчма и примѣром, својим непристрасним и искреним понашањем вољу и љубав к светом звању њиховом, које су многи од њих догле као какав синђи а безполезни терет сматрали. Он је едан кадар био обштинске поглаваре и власти за србску народну школу задобити; код земаљске владе и политичких власти школу достојно заступати и својим моћним упливом препарандију нашу тако преустроити са она постане достојним сѣмеништем учитељским.

Чим је са променом политичких околности Господин Натошевић од управе над нашим школама одстранѣн, а особито од како је он у Србију отишао, опазити се могао у школској нашој ствари њеки застој, — а на њекиим мѣстима баш и назадак, и ми искрено припознати морамо, да при свем нашем раду и труду у школи, и при свим нашим зборовима и задругама, школе наше данашњим даном нису у оном стању у коме су између године 1858. и 1861. биле, а томе је узрок што нема у нашој школској кошници оне „Матице“ која је једино кадра њоме достојно управљати, а та је „Матица“ обштелубљени и високопочитовани наш школски савѣтник Др. Ђорђе Натошевић који је, по мишљењу свију досад држаних окружних учитељских зборова, и по јасном мношпуту у политичким листовима нашим, изјављеном гласу од свију сада живећих Србаља по школу нашу најзаслужнији, и по томе најдостојнији да му се врховна управа школска повѣри.

У погледу пак на критични положај, у ком се наша школа сада налази, мислим да се у овом мах по обстанак одржањ и процвѣтанј наше народне школе прво и највеће смство на-

www.лази.у том, да народни сабор наш врховну управу свию шко-
ла србских овом Господину повѣри, и к' томе Найвише кралѣвско по-
тврѣнѣ издѣйствуе; ер — смѣло рећи смѣм — он неограничену
любав свию ваљних србских учителя у пуной мѣри ужива,
и тврдо се уздам, да би под мудрог управом нѣговом школе
наше у педагогиско-дидактичном погледу условима закона од
1868 не само подпуно одговориле него их скорим временом
и превазишле. (наставиће се).

Б А Н А Т

Торонталска Жупанија.

(настављено из 7. броя.)

У жупанији торонталској ово су још знатнија мѣста:

НОВИ БЕЧЕЈ (Турски Бечей). Ово је мѣсто најзнатнија
житарска пивца у Угарској. — Из далека здања и зидане житнице
дају му врло леп изглед; улице су сремским каменом патоса-
не; пристаниште је на Тиси изидано. Властели су овде били
породица Сисани, православне вѣре, али удадбом последњих
потوماка ове лозе за иновѣрце прешло је знатно иманѣ њихово
у туђе руке. Православна прекрасна црква слави Св. Отца
Николая а осим нѣ има една мала црквица на Тиси посвећена
успенију Матере Божије. У Турско Бечейском пристаништу
подекопут се до 100 лађа житарица нађе, а преко године
по 300 лађа се овуда измену, које односе више од едног ми-
лиона мерова ране на пивцу Пештанску, Ђурску Мошоньску и
Бечку, даљ у Сисак и Горњи Карловац водом, а одатле су-
вим у Рѣку на Јадранско море.

Џомболь иначе Хацфелд, врло лепа варошица са
6000 жителя, који су сви Нѣмци и понавше вредни и имућни,
који с раном и репцом раде. Куће су им високе и лебе, а
станованици воде трезвен и умерен начин живота.

Турска Канџижа варошица покрај Тисе. Ту је била
столица властелинства богате Србске породице Сервицкове.
Марко Сервицки негдашњи властелин Канџишки установио је
стипендије за сиромашне ђаке србске, а син његов Ђорђе Сер-
вицки умножио је закладу стипендијалу, из које се сада сваке
године дванаест младих Србаља, што се висшим наукама

уче, издржаваю. — После смрти Ђорђа Сервицког, кои се нис женио, прешло е ово властелинство у руке туђинаца, којима е Ђорђе велико добро свое завештао.

Велики Семиклуш варош са 12,000 жителя, од којих су половина Срби и Романи, а остало Немци и Мађари. Ту постои една земљдѣлска школа са газдинством за углед. — Перямош и Беодра лепе варошице.

Од Србских села споменути нам ваља још Сараволу на реци Араньки близу Мориша; Ђалу, Сентиван Сириг, Деску и Оросламош недалеко од Сегедина; Србску Црњу, Срб. Сенпетар, и Семартон, од куда е родом била Круна мати најславниг мудраца Доситея Обрадовића.

Бугарско е највеће мјесто Бешеново са 9500 жителя, кои сада римској цркви припадаю.

Најлепша и најбогатја нѣмачка села есу: Шандорхаза, Билет, и Мариенфелд. У овом последњим мјесту, есу двори властелина Србина Јована Наке —

Србски Елемир село близу Бечкерека са црквом Преображенія Господињг, код кое у порти налази се прекрасни врт, у коме се младеж сеоска у воћарству и вртарству обучава. Маћедонія село кое припада у властелинство Барона Јована Николића.

ВЕЛИКО КИКИНДСКИ СРБСКИ ОКРУГ.

У предјлу жупание Торонталске находи се краљевски слободни велико Кикиндски округ (дистрикт), кои се с пуним правом србским округом назвати може.

Округ овај простире се на 20 П миља и има у нјму 64,000 жителя, од којих су 60,000 све сами чисти овејни Срба православне источне вѣре, а остало су понаввише Нѣмци, са нешто мало Србаља римске вѣре, Словака и Мађара.

Србљи у Кикиндском округу есу понаввише потомци оних славних поморишких милитараца, кои су после изгнаня Турака из Баната, ал особито пошто е утишана буна Пере Сегединца год 1735. и доцније до године 1753. из Ђулинског поля, (садашнѣ Бикишке и Чанадске жупание) овамо доселили се нехотећи под властелинства и под жупаниску управу подпасти, а притом желећи своју свету православну вѣру од језуитског гоненя и унијањеня сачувати. Осим тога преселило се од

Кикинди су две главне школе една србска а друга нѣмачка. Осим тога постои Србска дѣвочка основна школа и четири србске предградске школе. Реалка, која се о трошку србскога дистрикта овог завела, по жельи дистрикћана преобраћена ће бити ове године у земљдѣлску школу са србским предавањем езицом. Између зданија најзнатнија е дистриктска поглаварствена кућа.

Мокрин (другице се зове и Ђукошин) варошица са 8846 жителя, са врло лѣпом црквом и доброуређеном школом србском. У овом мѣсту има и нѣколико стотина нѣмаца римокатоличке вѣре, којима су суграђани нѣхови Србљи из братинске любви год 1846 знатно помогли те су себи цркву и школу сазидали.

Меленци варошица са 8776 жителя, све самих Србаља, са врло лѣпо украшеном црквом, прекрасним шеталиштем и убавим школским перивозом (вртом), кога е подигао врстни и отлични свештеник Павао Бибић плем. Јенонољски намѣстник Меленачки, који од много година младеж меленачку у вртарству са особитом вољом обучава. — Близо Меленаца налази се бара Русанда и на нѣој купка која се врло лѣковита показује у шкрофулозној болести.

Франѣво село близо Новога Бечea са 7436 становника, и лѣпом црквом која е св. Јовану крститељу посвећена. Село е ово добило име од Франца Лотарингског цара нѣмачког и мужа Марије Терезије. Недалеко одавде налази се нека стародревна кула из Турских а можда још и из старијих времена, која се зове „Арача.“

Башаид. Село са врло лѣпом и великом црквом и са 3500 жителя, који добро газдују, и врло лѣпе коњ држе.

Карлово, мѣсто рођења Теодора Павловића заслужног новинара и списатеља србског, који е од 1836-те до 1848 године Србски Народни Лист а скоро за цѣло то време и „Србске Народне Новине“ у Пешти издавао и као тајник Матице Србске признаванѣ србског народа у пуној мѣри заслужно. Он е у овом истом мѣсту, и умро и саранѣи е у порти црквеној.

Кумани село са 4000 становника и Тараш мало дистриктско село.

Србски Крстур најстарије село у дистрикту Велико Кикиндском са 2000 становника, и Јосипово село кое се до Турске Канѣже налази, од кое га само една улица раста-

У Иосипову родно се Мойсей Миоковић владика Горњи-карловачки. Ова два села сачињавају горњи део дистрикта кокинског, од ког су земљиштем сасвим одделџни и налазе се покрај Тисе недалеко од Сегедина.

ИЗЈАСНЕЊЕ СВЕТИХ ТАЈНА.

V .СВЕШТЕНСТВО.

(настављено).

Свршавање хиротоније, или тајне свештенства.

Хиротонија ђакона свршавасе следећим начином:

1.) Вакони, водећи изабрано лице на царске двери, клањају се с' њиме најпре архијереју, просећи с' тим благослова, а потом обилазе сви скупа трипут свети престол појући: *Сѣи мѣченицы . . . Слава тебѣ Христе Боже . . . Исѣе ликѣи дѣва имѣ бо чрѣвѣ . . .* При том обилажењу цјелује новоизбрани ђакон ђошкове престола и сваки се пут пред престолом поклони за знак смирења и усрднога високога почитања према престолу и на престолу сједећем Христу, — а уједно да тим изјави своју готовост к' служењу при свештенодјејствима, која се на престолу и у олтару као светињи свршавају

2.) цјелује при тима обходима омофор, набедреник и руку архијереју, изјављујући тим своје почитање не само прама архијерејском достојанству, него и прама самом архијереју, преко кога получава благодат од Бога за служење.

3.) приклања пред престолом једно кољено за знак да он на себе прима само једину дужност служити.

4.) полажући у накрет длане на свети престол, полаже поврх руку чело зато, што хоће да тим покаже да ће свагда хранити непорочност душе и тјела, и достојно свагда престолу приступати.

5.) Свршава се сама хиротонија или рукополагање, т. ј. архијереј полаже руке и један крај омофора на главу изабраном лицу, и произнесећи молитву *Божественнаа благодать всегда немощнаа брачѣици . .* узводи га на степен ђаконства.

6.) дају му се ђаконске одјеће.*)

Код пресвитерске хиротоније видимо разлику од ђаконске у томе 1.) да ђакона изабранога за пресвитера око престола

*) Покрај ипођаконског стихара наруквице и орар.

обводе пресвитери. 2.) да клања пред св. трапезом обадва кољена за знак, да он на себе прима достојанство, коим је скопчано не само служење, него и свршавање свештених дјела 3.) да се после рукополагања облачи у пресвитерске одежде*)

Округом обреда, кои се набљудавају кад се нови епископ за таковог у цркви проглашује, од њега се зактјева јавно исповједање вјере, коју ће он хранити и бранити од јеретички нападаја за свога живота. Ту има положити заклетву вјерности установама и законима црквенима. Код хиротоније епископске видимо да се при полагању руку уједно над главом држи еванђеље разклопљено за знак, да се он покорава самом Христу, као јединој глави цркве, и да ће он свагда у управи црквеној закон и вољу Спаситељеву испуњавати. После хиротоније облаче га у одежде **) које изображавају превосходство епископскога достојанства у цркви. Хиротонију архиерејску свршују три архиереја, а после Литургије предаје началствујући архиереј новопосвећеноме жезал управе у руке.

Пјесме: *Гѣи мѣченицы Глава текѣ Хрїсте Боже Исакїе ликѣи*

Пјесма *Гѣи мѣченицы . . .* у којој нам се слика пожртвововање светих мученика, пои се заго, да се изјави, како је и лице, које ће се хиротонисати исто тако стално у вјери, да би приправно било и сами мученички вјенац примити једино ради славе Христа Бога, кои је похвала апостола и радост мученика. Са пјесмом *Исакїе ликѣи* изражава се радост, што је црква добила лице на службу Богу и светима тајнама.

„Аксиосъ: После хиротонисања говори понајпре архиереј аксиосъ, или достоинъ, да тим избрано и на степен свештенства подигнуто лице објави од своје стране у цркви као достојно полученог рукополагања и благодати божије, нашто онда и сва црква т. ј. свештенство у олтару и народ у храму од своје стране то достоинство потврђује, појући такођер аксиос или достоин.

*) Покрај ђаконског стихара и наруквица: епитрахил, појас и фелон.

**) Покрај пресвитерски одежа још: омофор и митру. (п родужиће се.)

СВИЛОДЪЛСТВО

(настављѣно.)

Чист ваздух е битно условљѣ здравља и напредованя свилених буба. Да би се ваздух у собама, гдѣ се бубе ране у чистоти одржати могао необходимо е нужно, да се собе и кревети више пута преко дана чисте и вѣтре. На студенем, вѣтровитом и кишовитом времену несмѣю се прозори сасвим отворити, већ само малко. Собу оцтом тамјаном и т. кадити ние добро, него у едном углу собе држати треба мало соли на плитици за разазнати ели време суво или е влажно. Ако опазимо да е со мокра, знак е да е у соби влажно и онда валя прозоре отворити, ал ако е на полю киша или магла одма треба пећ заложити и опет едан прозор отворити. У соби таковой ние слободно рубљѣ и хальине сушити и никакве мокре ствари држати. Само кад се бубе пресвлаче треба да е мало већа ал ипак топла влага у соби, и зато се може у тай пар у плиткой чинији мало воде унети и на спод метнути.

Чистота. За одржати свагда у чистоти свилене бубе препоручуе се често измѣњиванѣ кревета нѣхових. Огризине од лишћа, олюштрана кожа и избачени гад несмѣ се ни на кревету ни у соби трпити. Сваки други дан имаю се кревети од гада чистити, а у четвртом и петом добу старости има се то сваки дан чинити. Ако е зной свилених буба чврст и зрнест; знак е да су здраве, ако ли е мекан онда су оне болестне, а болест се нѣхова познае и по томе ако су жуте. Болестне бубе с мѣста валя уклонити и побацати, да се од нѣх здраве неукваре.

Гад испод свилених буба и олюштрана кожурица купи се и са земљом добро измѣша, пак се нѣмиме дударе у всен гнов. —

Юшт нам е нужно примѣтити, да се собе у којима се свилене бубе ране несмею димити ѣ прашити, а ние слободно у нѣма ни дуван пушити.

Рана. Чврст лист од здравог бѣлог дуда свиленим бубама много е приятнији него мастан и воден. Ко жели знати ели лишће добро, нека едан листак сажваѣ, па ако се плювачка разтеже, знак е да е лишће то добро. Мокар лист неваля бубама давати, ер од тога се поболу. Кад се види да ће наступити ружно време, онда треба много лишћа унапред набрати да за два три дана у приправности имамо, али се у напред набрано лишће мора у ладу осушити, да се не би до употреблена укварило.

Неваля много лишћа уѣданпут бубама давати, него умѣрено и по пропису, ког ћемо мало ниже изложити. Болѣ е чешће помало бубама давати, него много и наѣданпут.

Лишће се меће на среду а не накрај ни на оплату кревета.

Бубе нетреба да на густо една до друге леже, ер оне брзо расту, па с тога им е нужно доволно пространа мѣста и удобности. На 100,000 црвића што се излегу нужно е у првој старости 3 кревета, у другој 10, у трећој 25, у четвртој 35, а у петој 60 кревета.

Док бубе спавају нека се неусуди нитко дирати их и узнемиравати, ер оне тада подпуну тишину потребую. Пре премештања са едног кревета на други за едно два сата неваля им давати ести, нека мало изгладне. Затим узме се чист кревет посут скорашњим лишћем и метне се над онај на коме су бубе. Гладне бубе чим осете да на горњем празном кревету има лишћа узпужају се и саме нањ и почну ести. На тај се начин само веће бубе премѣштају, а докле су још малене пренесе се овако: После се по њима лишће обредко, па када се оне на лишће попну пренесу се с листом заједно на други чист кревет.

Прва старост свилених буба. Чим се свилене бубе излегу подѣлити их валя на три одѣлена. Оне што се излегу први дан ставесе у најдољни кревет; што се други дан излегу метну се на средњи, а оне што се излегу трећи дан на највисши кревет. Све остале што се доцније излегу треба бацити, да нам несметају у послу нашем, ер би се за ове опоздале нова одѣлена правити морала, а више од три одѣления не савѣтно држати.

Сва три одѣлена свилених буба (у оној горенаведеној количини) за четири дана потроше до 20 фунти лишћа, које треба да е младо, нѣжно, здраво и ако е могуће са шипрага дудоваго побрано.

Прво одѣлењ, онога дана кад се излеже, рани се двапут, сутра дан опет двапут, трећи и четврти дан по трипут. За то време црна се боя црвића промѣни на жућкасто бѣлу. Четврти дан бубе стану главе дизати, престану ести и почну спавати. Али нѣке ипак још остану будне, а зарад ових треба лишће на ситно изсѣкати и полагаано по њима посипати, ал бодро мотрити, да тим недодирнемо и неузнамиравамо оне што спавају,

ер би пропале. Пети дан већ све бубе спавају, а седми се дан пробуде онда и су веома слабе.

Другоме одљеню дае се први дан трипут ести, а остала три дана по четири пута на дан, и онда почну ове бубе спавати. Које између њих неби хтјеле заспати с тима се поступа као и с' онима из првог одљеня.

Треће одљенѣ добия први дан трипут ести, други дан шест пута, трећи дан четири пута, и онда већ почињу спавати.

Бубе спавају 30 — 40 сати, а кад се иза сна пробуде кожа им се ољушти, и тиме се завршуе прва старост или први период живота њиховог.

Друга старост. Кад се свилене бубе из првога сна пробуде, подјлити их валя по ново на три одљеня, и то овако: Оне бубе, које се први дан после спаваня пробуде, — ма оне у којем дотадашњем одљеню биле — ставити валя на чисте кревете, кои долазе у најдољњи ред и сачињавају ново прво одљенѣ. Оне, што се други дан пробуде покупити валя из сва три првашња одљеня и саставити из њих ново друго одљенѣ, пак поређати их на средињ кревете. Напоследку, које се трећи дан пробуде, преносе се у највисше кревете и сачињавају ново треће одљенѣ. Уз то сав смет има се брижљиво изчистити, а оне бубе што на пређашњим креветима јошт и после трећега дана спавају имају се нанолѣ бацити.

По томе дакле у другој старости подјљую се свилене бубе онако како се разбуде, и на исти начин валя их после сваког спаваня по ново разређивати.

У другој старости бива ранење овим редом:

Прво одљенѣ добия први и други дан по трипут ести; трећи дан шест пута, четврти дан дае се пет пута ести и онда почну бубе спавати. Која неће још да заспи, тој валя дати изсѣцкана лишћа.

Друго одљенѣ први и други дан рани се осам пута, а трећи дан пет пута и тада почињ спавати.

Треће одљенѣ први и други дан рани се осам пута, а трећи дан пет пута и тада наилази на њѣга спаванѣ.

У овој старости за 100,000 свилених буба треба до 60 фунти лишћа. Пошто бубе 30—40 сати проспавају, пробуде се оне, сбаце кожу и тим ступају у своју трећу старост.

Трећа старост. По данима пробуђеня разреде се бубе

У нова три одѣлена, гад се помете и соба брижљиво извѣ-
три, али се чува да нема велике промас.

Прво одѣленѣ добия први дан трипут ести, други дан шест пу-
та, а трећи дан осам пута. Тада га валя брижљиво чистити
и премѣштати а то бива овако: по бубама поспе се скорашнѣ
лишће са петелькама; оне се узпужаю на то лишће а свило-
дѣлци их у тай мах пренесу на приправлѣне већ чисте креве-
те пазећи, да свака у свом разреду или одѣленю остане. Ово
премѣштанѣ и чишћенѣ врло е нужно, другие се од гадаваз-
дух уквари а бубе се поболу. — Четврти дан рани валя
бубе пет пута а пети дан само трипут, и коя неће да заспи
дати іой валя ситно изсѣчена лишћа, чувајући притом од до-
дира оне што су већ заспале.

Друго одѣленѣ рани се први дан четири пута, други дан
по осам пута, а четврти дан четир пута и треба га чистити и
премѣштати. Пети дан ове бубе почињу спавати, а са онима
што іош неће да спаваю, поступа се као што е већ више пу-
та за такє случаеве напоменѣно.

Треће одѣленѣ добия први дан рану пет пута, други дан
десет пута и тада се чисти и премѣшта; трећи дан рани се
осам пута а четврти дан само пет пута.

На гореодређени брой свилених буба у трећой старости
треба 175 фунти дудова лишћа.

Особито у овой старости сналази бубе жућевина и бледи-
на, с' тога чим се опази да е коя пожутила или побледила,
одма е валя избацити, да друге болешћу неотруе.

(свршиће се.)

НАРОДНИ САБОР.

Нѣгова Светост Патриарх Србски Самуил из-
волио е 29. Априла о. г. издати наредбу на ч. конзисторие и
на дотичне црквене общине, којом се, — у слѣд највишег
дозволения Нѣг. ц. кр, Величества од 24. Априла о. г. — са-
зива на дан првога Јунија о. г. у Карловце Србски на-
родни расправни сабор.

Радуюћи се овоме гласу изявљемо у име свию учителя
србских синовню најтоплию благодарност Нѣговой Светости
Патриарху нашем на неуморном стараню Нѣговом, којим е код

високог правительства држанѣ овог важног по уређенѣ наше цркве и школе сабора издѣйствовао, и надамо се да ће народ наш на овај сабор најврстније синове своје послати, кои ће под предсѣдаванѣм Светог Патријарха србског за благо цркве и народне просвѣте на сабору том сложено и свѣстно дѣлајући цркву нашу и школу у добар ред довести, и црквено-школску автономию нашу од сваке опасности сачувати и обезбѣдити. Особито се пак надамо, да ће сабор овај наше просвѣтне заводе и међу њима на првом мѣсту србску народну школу у такав срећан положај довести, у ком ће се она у ово критично по њу време одржати, сачувати и у напредно станѣ довести моћи. С поузданѣм очекуемо и то да ће заступници народа нашег на овом сабору материјално станѣ највећих народних трудбеника србских народних учителя знатно поправити, и изворе наћи, из којих би се школе умножавати, учителяма достојна труду њиновом и уредна плата издавати, а заслуженим и изнемоглим учителяма, учительским удовицама и сиротама пристойно уживленѣ давати могло.

Назоре своје о школској ствари почесмо у овом броју школ. листа саобштовати, а наставићемо у идућем броју, а Господу учителѣ и све пријатељ просвѣте и благостаня народа нашег молимо, да што пре путем гласила овог јавности предаду све оно, што мисле да би на предстојећем Сабору нашем школској ствари и учительству нашем од помоћи бити могло.

Сад е томе најсгодније време приспѣло; сад е одсудни куцнуо час!

Школске вѣсти.

ШКОЛСКИ НАДЗОРНИЦИ. Досада е већ више од 20 жупаниских школских надзорника у угарској именовано. У бачкој жупанији предата е од стране в. кр. правительства врховна управа над школама господину Месарошу, кои е до сада професор на кр. Гимназији у Пешти био.

ШКОЛСКИ САВѢТИ. Услѣд окружнице в. кр. угар. министарства просвѣте већ се образую у жупанијама жупаниски школски савѣти. Како чуемо у Бачкој жупанији изабрано е од стране жуп. средоточ. одбора 20 чланова римокатолика, 4 православна, 2 протестанта, 1 реформат и 1 еврей; осим тога бира варош Суботица од своје стране у овај савѣт 4, Сомбор 2, а Нови Сад 2 члана.

СРБИ у ВАШАРХЕЛСКОЙ ГИМНАЗИИ. Пријатељ едан из Х. М. Вашареля явля нам да се у тамошњој Гимназији ове године до 40

Србаља налази, кои сваке неделѣ и празника у Храм Божји долазе, свој врстног вѣроучителя Госп. Константина Давидовића слушају, умилно на Служби Божјој поју, и у свему се као ваљани синови србског народа и свете цркве наше међу туђинцима одликују.

ШКОЛЕ у БЕРЛИНУ. У престолници пруској има 49 общинских школа и у овима 523 учитеља, од коих су 80 женскињѣ. Осим тога има 129 приватних школа са 800 учитељица. Уобште опажа се да број учитељица како у Берлину, тако и у свој Немачкој све већи бива, а у томе се Немци угледају на сѣверну Америку, гдѣ се женскимa повѣрава не само васпитавањѣ и ученѣ дѣвојчица, него и мале мушке деце.

ДОБРОТВОРНО ДРУШТВО. У Петрограду заведено е прошле године добротворно друштво „Благотворителноѣ Обштество,“ коѣ намѣрава пре свега завести 1) школу радиности за мушку и женску дѣцу знатлиску; 2) хранилиште и васпиталиште за дѣцу сиромашних занатлија; 3) подићи обиталишта за породице сиромашних радина и занатлија. 4) Преко зиме давати сиротинија здраву и питаву а притом еѣтину рану, зарад тога имаю се завести „народне куйне. 5) Одучавати прост народ од пића ракиѣ, а да би се то лакше учинило, друштво ће кафу и чай еѣтино продавати, како би посленици у место ракиѣ ова пића примили.

ПРИЛОЗИ НА ФОНД ШК. ЛИСТА ОД ЧИТАТЕЛЯ КНИГЕ: „СРБСКА ЦРКВА.“ у броју 7. назначена сума износи 38 фр. 99 нов. Од тога времена приложише: Племенита Госпођа Емилија супруга Дра Јована Сремца адвоката и варошког капетана у Сегедину 2 фор.; Бл. Госп. Павло Недић актуар Велико Кикинд. дистрикта 2 фор.; Преч. Г. Симеон Миодраговић парох кулпински 1 фр.— За 12 ком. Молитвослова Гд. Ђете Вукадиновића, од коих едан распродателю на дар припада, примљено е 5 фр. 50 нов. и тако у свему налази се код уредништва овога Листа 49 фр. 49 нов. а. вр.

ПОКЛОНИ ШКОЛАМА И УЧИТЕЉИМА. Господин Др. Дангло Медаковић послао нам е и ове године предплату на два примѣрка школскога Листа, од коих се едан шалѣ на дар школи Марадичкој, а други учитељу Байшанском.

Господин Стеван Савић бележник у Вранјоцу послао нам е такође предплату на два примѣрка за пѣлу ову годину, од коих се едан по изјављеној желья г. дарователя шалѣ школи у Суботици вод Вршца а други срб. школи у Нађфали.

СТЕЧАЈ. Отвора се стечај на упразњено певческо звање у Будиму. Плата је годишња 200 фр. и бесплатан стан. Сваки онај, који звање ово получити жели, има молбеницу своју, са сведочанствима да је вешт у појању и правлама прквеним, да је доброг моралног и политичног владања, до 7-ог Јунија т. г. местном прквеном одбору поднети. — У Будиму 10. Маја 1869. — Паво Коић, предсѣдник.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена е на целу год. три форинта, а на по год. 1 фр. 50 нов.

Издае и уређуе Никола Ђ. Вукићевић.

Тисканокод Андриѣ Вагнера.